

кримінального правопорушення – певний період, ступінь, фаза, етап у розвитку чого-небудь, що має свої якісні особливості.

Література:

1. Бурдін В. М. Стадії вчинення злочину (кримінально-правове дослідження) : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 304 с.
2. Гришук В. К. Кримінальне право України. Загальна частина : навч. посібник. Хмельницький, 2005. 570 с.
3. Кримінальне право України / за ред. проф. П. С. Матишевського, доц. П. П. Андрушка, С. Д. Шапченка. К. : Юрінком інтер, 1997. 512 с.
4. Тихий В. П. Кримінально-правовий інститут стадії вчинення злочину. *Вісник асоціації кримінального права України*. 2013. № 1 (1). С. 171–184.
5. Шевчук А. В. Стадії вчинення злочину : автореф. ... дис. канд. юрид. наук. К. : Київський національний ун-т ім. Т. Шевченка, 2002. 20 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-550-4-68>

СКЛАД КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ЯК ЮРИДИЧНА ОСНОВА КВАЛІФІКАЦІЇ

Шатов Д. В.

*студент 1 курсу факультету прокуратури та слідства
(кримінальної юстиції)
Національний університет «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

Богоєва Н. С.

*студентка 2 курсу факультету прокуратури та слідства
(кримінальної юстиції)
Національний університет «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

У науці кримінального права вчення про склад кримінального правопорушення посідає особливе місце.

Це пояснюється як його значущістю для вирішення питань про кваліфікацію вчиненого і точного застосування закону, так і тим,

що в рамках самого вчення про склад вивчаються і розвиваються всі основні інститути кримінального права.

Склад кримінального правопорушення – це сукупність встановлених у кримінальному законі юридичних ознак (об'єктивних і суб'єктивних), що визначають вчинене суспільно небезпечне діяння як кримінально-каране.

Важливо зазначити і те, що склад кримінального правопорушення – це реально існуюча система ознак, а не плід людської фантазії або просто вигадка. А якщо це об'єктивна реальність, то її можна пізнати і використати в практичній діяльності.

У складі кримінального правопорушення традиційно прийнято виділяти чотири його обов'язкові елементи (кожен з яких охоплює відповідну групу ознак, що його характеризують): а) об'єкт складу кримінального правопорушення; б) об'єктивну сторону складу кримінального правопорушення; в) суб'єкт складу кримінального правопорушення та г) суб'єктивну сторону складу кримінального правопорушення [2, с. 10–11].

Кваліфікація кримінальних правопорушень є одним із найбільш важливих і відповідальних етапів застосування норм закону про кримінальну відповідальність.

Правильна кваліфікація кримінальних правопорушень виступає необхідною умовою реалізації конституційного принципу законності у кримінальному судочинстві, досконалого та юридично виваженого досудового розслідування і розгляду кримінальних проваджень у судах, призначення особам, визнаним винними за вироком суду, справедливого й обґрунтованого покарання чи звільнення їх від кримінальної відповідальності або від покарання.

Кваліфікація кримінальних правопорушень є одним із найважливіших етапів застосування норм кримінального права [1, с. 6].

Слід зазначити, що будь-яке діяння характеризується низкою ознак. Деякі з них мають принципове значення для вирішення питання про визнання вчиненого діяння кримінальним правопорушенням та про його кваліфікацію. Окремі з цих ознак, навпаки, не мають значення для вирішення вказаних питань. Саме тому законодавець з усієї сукупності ознак, що характеризують те чи інше суспільно небезпечне діяння, виокремлює найбільш важливі, значущі й найбільш типові, які притаманні всім кримінальним правопорушенням даного виду, і закріплює їх у нормах КК [3, с. 221].

Таким чином, створюючи законодавчу модель кримінального правопорушення конкретного виду (категорії), законодавець абстрагується від нетипових, поодиноких ознак, особливостей окремих діянь і закріплює в кримінальному законі лише мінімально необхідний набір

ознак, які обов'язково повторюються при вчиненні будь-якого кримінального правопорушення даного виду (категорії) і є необхідними й достатніми для визнання особи винною у вчиненні конкретного кримінального правопорушення.

Для кваліфікації кримінального правопорушення необхідно на підставі кримінально-правових норм оцінити весь комплекс фактичних обставин, тобто кожен структурний елемент юридичного факту. Ідеальну (інформаційну) модель юридичного факту становить юридична конструкція, що знаходить своє висвітлення у кримінальному законодавстві. Юридичною конструкцією юридичного факту при кваліфікації є склад кримінального правопорушення, під яким у науці кримінального права та слідчо-судовій практиці розуміють сукупність встановлених у кримінальному законі юридичних ознак (об'єктивних і суб'єктивних), що є необхідними й достатніми для оцінки вчиненого особою діяння як конкретного кримінального правопорушення [4].

Викладене дозволяє зробити такі важливі висновки:

- 1) склад кримінального правопорушення являє собою певну сукупність об'єктивних і суб'єктивних ознак, що визначають конкретне суспільно небезпечне діяння як злочинне;
- 2) тільки у кримінальному законі встановлюється сукупність зазначених ознак;
- 3) перелік складів кримінальних правопорушень, передбачених законом, є вичерпним;
- 4) тільки у складі кримінального правопорушення визначається характер та обсяг відповідальності за вчинене кримінальне правопорушення.

Таким чином, процес кваліфікації кримінального правопорушення полягає у послідовному виявленні у вчиненому особою діянні всіх елементів (їх ознак) складу кримінального правопорушення, передбаченого кримінально-правовою нормою. Ці елементи складу кримінального правопорушення являють собою певну теоретичну конструкцію для складання алгоритму кваліфікації відповідних видів кримінальних правопорушень.

Література:

1. Кваліфікація злочинів: навч. посіб. / г. М. Анісімов, О. О. Володіна, І. О. Зінченко та ін. ; за ред. М. І. Панова. Х. : Право, 2016. 356 с.
2. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Кримінальне право» спеціальність 081 – «Право». Дніпро. 2019. 74 с.

3. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. ; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. Харків : Право, 2018. 456 с.

4. Кримінальне право. Загальна частина : мультимедійний навчальний посібник. URL: [http:// www/naiaiu.kiev/ua](http://www/naiaiu.kiev/ua)